דאיפקעה לאורכה אידדי ההוא עובד כוכבים חבקה, אשרייה רפרם בר פפא ואי תימא רב הונא בריה דרב יהושע לזבוני לעובדי כוכבים, וה"מ דפקעה לאורכה אבל לפותייה אפילו בשתיה שרי, מ"ט מעשה לבינה קעביד ההוא עובד כוכבים דאשתכח דהוה קאי במעצרתא אמר רב אשי אי איכא טופח להטפיח בעי הדחה ובעי ניגוב ואי לא בהדחה בעלמא סגי ליה:

מתני' עובד כוכבים שנמצא עומד בצד הבור של יין: אם יש לו מלוה עליו אסור אין לו מלוה עליו מותר. נפל לבור ועלה, מדדו בקנה, התיז את הצרעה בקנה, או שהיה מטפיח ע"פ חבית מרותחת בכל אלו היה מעשה ואמרו ימכר *ור"ש מתיר, נטל את החבית *וזרקה (א) בחמתו לבור, זה היה מעשה *והכשירו:

גמ' אמר שמואל והוא שיש לו מלוה על אותו יין אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דתנן *המטהר יינו של עובד כוכבים ונותנו ברשותו והלה כותב לו "התקבלתי ממך מעות" מותר, אבל אם ירצה ישראל להוציאו ואין מניחו עד שיתן לו מעותיו - זה היה מעשה בבית שאן ואסרו טעמא דאין מניחו, הא מניחו שרי, ש"מ מלוה על אותו יין בעינן ש"מ: נפל לבור ועלה: אמר רב פפא לא שנו אלא שעלה מת אבל עלה חי אסור, מ"ט אמר רב פפא דדמי עליה כיום אידם: מדדו בקנה, כל אלו היה מעשה ואמרו ימכר, ור"ש מתיר: אמר רב אדא בר אהבה *ינוחו לו לר"ש ברכות על ראשו- כשהוא מתיר, מתיר אפילו בשתיה, וכשהוא אוסר אוסר אפילו בהנאה. א"ר חייא בריה דאבא בר נחמני אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי- הלכה כר"ש איכא דאמרי אמר רב חסדא: אמר לי אבא בר חנן הכי אמר זעירי הלכה כר"ש, ואין הלכה כר"ש: נטל חבית וזרקה [בחמתו] לבור, זה היה מעשה [והכשירו]: אמר רב אשי כל שבזב טמא, בעובד כוכבים עושה יין נסך כל שבזב טהור בעובד כוכבים אינו עושה יין נסך איתיביה *(רב הונא) לרב אשי נטל את החבית וזרקה בחמתו לבור- זה היה מעשה בבית שאן והכשירו בחמתו אין, שלא בחמתו לא

התם

דאיפקעה לאורכה · כשהיא יושבת זקופה נסדקה מלמעלה למטה וביקע חציה ליפול אילך וחציה ליפול אילך: **חבקה** · בין זרועותיו וחיברה עד שהביאו כלי: **לזבוני לעובדי כוכבים** · דהא לא שכשך ואפילו שקירב החצאין זו לזו והוי נוגע ביין ע"י חצאי החבית לא הוי כנוגע בקנה דהתם משכשך בקנה אבל הכא ליכא שכשוך מידי: **אבל לפותייה** · הואיל (ב) ואין נבדלות זו מזו שהרי חציה העליון יושב על התחתון אלא שעולה מעט מעט והעובד כוכבים הכבידן זו לזו (ולא הוי נוגע) ודחק יין החבית: **אלא מעשה לבינה** · בעלמא קא עביד- כלבינה הנתונה ע"פ החבית ומכבידתה: **דהוה קאי במעצרתא** · דישראל ולא היה בה יין אלא משקה טופח עליהן: **ניגוב** · אפר ומים ואפר כדמפרש לקמן בהשוכר (דף עה·): **מתני' אם יש לו עליו מלוה** · על ישראל אסור לפי שלא ירא ליגע דסבר "אי אמר לי מידי, אמינא ליה תניהו לי בחובי": **נפל** · העובד כוכבים בבור מלא יין אע"פ דנגיעה ממש (ג) הואיל ושלא בכוונה הואי: **מדדו בקנה** · אע"ג דלתכוין הואיל ולדבר אחר נתכוין והא נגיעה לאו ממש היא אלא ע"י הקנה: או שהיה מטפיח כו': **מרותחת** · שהיתה מחמצת ומעלה רתיחות וטיפח בידו ממש על הרתיחות אינדרך ניסוך בכך ומותר בהנאה: **זה היה מעשה** · והכשירוהו אף בשתיה: **גמ' על אותו יין** · שעשה לו ישראל את היין הזה אפותיקי לגבות הימנו דהשתא סמכה דעתיה ונגע ולא מירתת אבל לא היתה לו מלוה על אותו יין אע"פ שיש לו מלוה על בעליו מותר בשתיה דמירתת ולא נגע: **המטהר יינו של עובד כוכבים** · ישראל שדרך ענבים של עובד כוכבים בהיתר כדי למכרו לישראל ואין נותן מעות לעובד כוכבים עד שימכרנו לאחר זמן ונותן ברשותו של עובד כוכבים: **והלה כותב לו התקבלתי** · אם כתב לו העובד כוכבים "התקבלתי ממך מעות" כלומר הריני כאילו קבלתי מעות- שאיני מעכב בידך להוציא יין מרשותי בכל עת שתרצה: **מותר** · (ד) אם יש מפתח או חותם ביד ישראל: **זה היה מעשה בבית שאן ואסרו** · דכיון דיש לו מלוה על אותו יין מאי דבעי עביד אבל מלוה שאינה על אותו יין כמי שאין לו עליו (ה) דמי דקתני רישא "הלה כותב לו התקבלתי ממך מעות מותר" והא הכא דיש לו מלוה דמי היין עליו וקתני דכיון דלאו על אותו יין הוא מותר: **דדמי עליה כיום אידם** · ואזיל ומודה על שניצל ומסתמא נסכיה בעלייתו ואסור בהנאה: ומסקנא דמילתא מסיק תלמודא ואין הלכה כר"ש: **כל שבזב טמא** (ו) · לא איירי רב אשי בהיסט כלל אלא במגע ולא אתא לאשמעינן אלא זרק בעובד כוכבים דלא אסר וה"ק כל מגע שבזב טמא כגון בחבורין בין בידו בין בקנה שאם העובד כוכבים זב והיין *כלי או אדם מטמא בזב, אף היין נעשה בכך יין נסך, כגון אדם הנוגע בזב בין שנגע בו הזב ממש בין בקנה טמא, אף היין שנגע בו עובד כוכבים בין בידו בין בקנה נעשה יין נסך; וליכא למימר דרב אשי אהיסטו של זב נמי קאי דהאמר רב אשי לעיל (עמוד א) זיקא בין מליאה בין חסירה שרי ודכוותה בהיסט של זב טמא: **שלא בחמתו לא** · אלמא זרק העובד כוכבים עשה יין נסך, ואילו זב שזרק חפץ בכלי לא טימאו:

דקאזיל

מעשה לבינה קעביד · ואף בשתיה נמי שרי פי' רשב"ם וז"ל עובד כוכבים המהדק מגרופות של גיגית מלא יין כדי שיתחברו סדקין שבאו בה מלמעלה למטה אין זה כמחבק חבית לאורכה דחבית מבוקעת מזומנת ליפול חציה אילך וחציה אילך וכשהוא מחבקה מחבר כל היין זה לזה אבל גיגית יין במקומו עומד ע"י הדוקו הראשון וסדק קטן יש שם והוא מהדקו וכן בחביות של עץ שלנו הכל דבר זה אסור להיות עובד כוכבים תוחב נעורת או מטלית בסדק ובחבור השוליים לסתום מפני שנוגע ביין עכ"ל ור"י היה אומר דמותר להיות העובד כוכבים תוחב נעורת סביב השוליים במקום שמתחברין אל דופני החבית ומשם היין זב ויוצא כי הנעורת שתוחב אינו כנגד יין שבפנים לפי שראשי השוליים מפסיקין שתחובין בחריצין שבדופני החבית סביב ואפי' באמצע חיבור השוליים יתן בו העובד כוכבים הנעורת ובלבד שלא יהא שם חלל ורבינו שמואל אומר דאם יש חבית שמטיפה דרך שוליים יכול העובדי כוכבים להדוק שם נעורת בסדקין דהוי כמו לפותייה ומעשה לבינה אבל אם הוא שותת הרבה יש ליזהר כי אז נוגע העובד כוכבים ביין ומיהו אם אינו נוגע ביד אלא בסכין כיון שאינו מתכוין רק לסתום ולא ליגע ביין הוי ליה מגע עובד כוכבים שלא בכוונה ע"י ד"א (ז) ושרי לפירוש ר"ת וטוב שישים הישראל המטלית או הנעורת עד שיסתום קצת והעובד כוכבים יהדקנו בהיתר כר"ת שכתבתי למעלה (ח): **בעיא** הדחה ובעיא ניגוב · בחנם הזכיר הדחה דכל ניגוב צריך שיתן מים תחלה אלא לפי שהיה רוצה לומר ואי לא בהדחה סגי נקט הדחה כתב רשב"ם ומיהו אנן לא עבדינן ניגוב (ט) בגתיות של עובדי כוכבים אלא הדחה בעלמא וסמכינן אראיות שבפרק אחרון (לקמן דף עד: ד"ה דרס) דלא בעיא ניגוב: **אי** איכא טופח להטפיח · תימה היכא דליכא טופח ע"מ להטפיח אי חשיב יין לגבי ניסוך א"כ הדחה וניגוב בעי ואי לאו יין הוא הדחה נמי לא ליבעי ופרשב"ם דפשיטא דיין הוא ושייך בו ניסוך אבל מ"מ הוא אינו חבור לאותו הבלוע בתוך הגת דהכי אמרי' לקמן (י) טופח [*שלא] ע"מ להטפיח ליכא למיחש משום איסור בלוע: **דיקא** נמי דקתני כו' והלה כותב לו התקבלתי · שעתה אין לו כלום על היין אע"פ שיש לו מלוה (כ) (חוב) דמי היין מותר פ"ה כאן אם יש (שם) מפתח או חותם ביד ישראל וכן פר"ת וקשיא דא"כ מאי ראיה היא לכאן, שאני התם דיש מפתח או חותם ביד ישראל אבל הכא שעומד בצד הבור בלא מפתח וחותם שמא יש לאסור. וי"ל שסברת התלמוד כך כי היכי דברשות העובד כוכבים כי יש מפתח וחותם חשוב יינו של ישראל כשהעובד כוכבים מניחו להוציאו כך ברשותו של ישראל אף בלא מפתח וחותם מיקרי יינו של ישראל כיון שאין לו מלוה על היין אע"פ שהישראל חייב לו מעות: **כל** שבזב טמא כו' · כל עיקרו של כלל זה לא בא אלא להתיר זריקה שהרי זב המסיט יין נטמא או אם נושאו על כתפו אפי' בכלי אבנים טמא ובעובד כוכבים היסט מותר כדאמרינן גבי זיקא בין מליאה בין חסירה שרי וגם אם ישב על החבית לא מנסכו וזב טמא וכן כלל כל שבזב טהור לאו דוקא שהרי *קנה בקומטו של זב והסיט בו את הטהור טהור ואילו בעובד כוכבים עושה יין נסך וכן הלכה שאם זרק אבן או כל דבר ליין ואפילו בכוונה שהוא מותר בשתיה כן הורה ר' יוסף טוב עלם וכתב הרב רבי משה מקוצי דה"ה שאם זרק לתוכו מים שלא בכוונת מזיגה שיהא מותר בשתיה:

התם

עין משפט נר מצוה

צא א ב מיי' פי"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה ח סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכד סעיף כב:

צב ג מיי' שם הלכ' כו סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכט סעיף יג:

צג ד מיי' שם הלכה כה סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכח סעיף ב:

צד ה מיי' שם הלכ' ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכד סעיף יט:

צה ו מיי' שם ועיין בהשגות ובכסף משנה סמג שם טוש"ע שם וסי' קכה סעיף ה:

צו ז מיי' שם הלכה כה סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכח סעיף ב:

צז ח מיי' שם הלכ' ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכד סעיף כ:

צח ט מיי' שם סמג שם טוש"ע שם סעי' יא וסי' קכה סעי' ה:

צט י מיי' שם ועיין בהשגות סמג שם טוש"ע י"ד סי' קכה סעי' ה:

נושא
חבית שנסדק וגוי תפסו
א) לאורכו
ב) לרחבו

נושא
מגע הגוי ביין
א) על ידי דבר אחר
ב) שלא בכוונה

נושא
יין כשר שנעשית אפותיקי לגוי ונמצא הגוי על ידו

מבנה
הלכה כר"ש

נושא
אם זב היה מטמא במגע הגוי פוסל אבל אם בלא אינו מטמא זוב הגוי אינו פוסל

מסורת הש"ס

[לעיל מ.] * זקן הגוי מוכח דמתיר אפילו בשתיה

[פי' ר"ח]

[נ"ל בבית שאן והכשירו כ"א ברא"ש]

לקמן סא.

[ברכות נג. וש"נ]

[גי' רא"ש בסי' ה' רבינא]

[נדה מג.]

הגהות הב"ח

(א) במשנה וזרקה (בחמתו) תז"מ ונ"ב ס"א ל"ג ליה: (ב) רש"י ד"ה אבל לפותייה הואיל ואינן נבדלות זו מזו וכו' הכבידן זו לזו ודוחק יין החבית לא הוי נוגע אלא מעשה לבינה כצ"ל וכד"א: (ג) ד"ה נפל וכו' ממש הוא הואיל: (ד) ד"ה מותר אם יש מפתח או חותם· נ"ב אע"ג דרש"י גופיה פי' מתניתין דהמטהר יינו כו' בדכתב לו התקבלתי ואפילו אין מפתח וחותם ביד ישראל שרי ולפי זה הויא סיפא פירושא דרישא וכדכתבו התוס' בתחלת דיבור המתחיל המטהר יינו מ"מ ס"ל לרש"י דסיפא מיירי בתרתי מילי ולדדין היכא דמונח בבית הפתוח לרה"ר כדקתני רישא ואפי' אין מפתח וחותם ובאין פתוח לרה"ר לא שרי אלא במפתח וחותם: (ה) ד"ה זה היה וכו' עליו חוב דמי: (ו) ד"ה כל שבזב טמא בעובד כוכבים עושה יין נסך לא איירי רב אשי וכו' אלא זריקה בעובד כוכבים וכו' בידו בין בקנה כגון שאם נגע הזב בכלי או באדם מטמא בזב אי נמי כגון אדם הנוגע בזב בין שנגע בזב ממש וכו' נמי קאי דהאמר רב אשי כצ"ל ותיבות אף היין נעשה בכך יין נסך נמחק: (ז) תוס' ד"ה מעשה וכו' ע"י ד"א דשרי לפירוש ר"ת · נ"ב ע"ל בדף מ בסוף ד"ה ה"ג ברוב: (ח) בסה"ד שכתבתי למעלה· נ"ב בדף נז ד"ה זיקא: (ט) ד"ה בעיא וכו' ניגוב אף בגתיות וכו' שבפרק אחרון · נ"ב ע"ש בפרש"י דף עה בד"ה מדיחן במים: (י) ד"ה אי איכא וכו' אמרינן לקמן אי ליכא טופח ע"מ להטפיח: (כ) ד"ה דיקא וכו' אע"פ שיש לו מלוה דמי היין עליו מותר כצ"ל ותיבת חוב נמחק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כל וכו' עיקרו כפין זה בתוס' ב"ק דף יז ע"ב ד"ה כל [וכלי יעב"ץ]